

postmottak@oed.dep.no

07.11.2017

Referanse: 17/1697

Høringsinnspill - Forskrift om kommunens myndighet i mindre vannkraftsaker

De undertegnede organisasjoner takker for invitasjonen til å gi innspill til forslaget til forskrift om kommunens myndighet i mindre vannkraftsaker. Norge har et internasjonalt ansvar for å ta vare på sin særpregede vassdragsnatur, fordi vi er et av de få landene i Europa hvor det fortsatt finnes større områder med relativt uberørt natur.

Sabima, Norsk Friluftsliv, WWF Verdens naturfond, Naturvernforbundet, Norges Jeger- og Fiskerforbund og Den Norske Turistforening har gjennom tidligere høringsinnspill i denne saken uttalt seg kritisk til departementets forslag om å gi kommunene myndighet til å fatte vedtak om konsesjon til vannkraftverk på inntil 1 MW etter vannressursloven. Vi mener det vil være en svekkelse av kvaliteten i konsesjonsbehandlingen dersom kommunene skal overta denne behandlingen, og at det vil være en dårlig løsning med hensyn til ivaretagelse av natur- og friluftinteressene. Vi har særlig vært bekymret for at de naturfaglige vurderingene, samt vurderingene av de samlede effektene av mange utbygginger, blir dårligere dersom dette ansvaret overlates til kommunene som svært ofte mangler tilstrekkelig og relevant fagkompetanse. Samtidig er vi innforstått med at det er Stortingets vedtak som ligger til grunn for det forslaget som nå er på høring.

Merknader til enkelte bestemmelser

Organisasjonene støtter at følgende presiseringer er tatt med i forskriften:

I § 2 første ledd bokstavene a til g angis hvilke konsesjonssøknader for vannkraftverk som unntas fra kommunens avgjørelsesmyndighet

Bokstav a og b: gjør unntak for vannkraftverk i vernede vassdrag og i nasjonale laksevassdrag. Også små vassdragstiltak kan ha konsekvenser for viktige nasjonale verdier.

Bokstav c: gjør unntak for kraftverk som berører mer enn én kommune. I slike saker kan det være uklart hvilken kommune som skal behandle saken.

Bokstav d: gjør unntak fra kommunens myndighet der flere vannkraftverk til sammen overstiger 1 MW. Unntaket gjelder også for tilfeller der det kommer endringssøknad etter at konsesjon er gitt og installert effekt totalt sett øker til over 1 MW. Oppsplitting i flere aggregater som hver for seg har under 1 MW installert effekt, anses like fullt som ett kraftverk.

Bokstav g: gjør unntak der flere omsøkte tiltak bør sees i sammenheng av hensyn til sumvirkninger.

Organisasjonene foreslår en ny bestemmelse med følgende ordlyd:

«*Bokstav h:* gjør unntak der kommunen har eierinteresser i vassdraget eller kraftverket, eller det er andre forhold som påvirker kommunens habilitet som saksbehandler for konsesjonssøknaden.»

I § 3 videreføres formuleringer i gjeldende delegeringsvedtak om fylkeskommunenes skjønnsbehandling og om fastsettelse av vilkår i den enkelte konsesjon.

Av *annet ledd* fremgår at kommunen skal fastsette konsesjonsvilkår med utgangspunkt i standardvilkårene som er utarbeidet av energi- og vassdragsmyndighetene i samråd med andre myndigheter.

Organisasjonene vil foreslå en endring i ordlyd i følgende bestemmelse:

«Kommunen skal gjøre de konkrete vurderingene i den enkelte sak. Dersom det skulle bli aktuelt å fravike gjeldende retningslinjer eller standardvilkår i det enkelte tilfellet, bør dette begrunnes nærmere.»

Endres til:

«Kommunen skal gjøre de konkrete vurderingene i den enkelte sak. Dersom det skulle bli aktuelt å fravike gjeldende retningslinjer eller standardvilkår i det enkelte tilfellet, må dette begrunnes nærmere.»

Mangler og komplementære tiltak

Skal det være mulig å bygge ut mer fornybar energi i Norge uten å skade miljøet vesentlig, må en helhetlig og kompetent planleggingsprosess, faglig gode konsekvensutredninger, tydelige kriterier for verdsetting av natur- og friluftshensyn, og tilstrekkelig bruk av avbøtende tiltak ligge til grunn. Organisasjonene ønsker å trekke frem følgende kritisk viktige elementer som ikke er tilstrekkelig ivare tatt gjennom denne forskriftsendringen, og som vil kreve komplementerende beslutninger og vedtak for å sikre tilstrekkelig vern av vår sårbare vassdragsnatur før konsesjonsmyndigheten overføres til kommunene:

1. Ivaretagelsen av viktige naturverdier

Det er viktig at kommunene gjennom sin behandling av mindre vannkraftsaker må kunne prioritere de utbyggingene som har minst skadelig påvirkning på naturen og friluftslivet. Da er det særlig bekymringsfullt at tiltak og verktøy som kunne ha bidratt til å bøte på denne manglende oversikten over naturverdier nedprioriteres av regjeringen. Arbeidet med å få på plass et helhetlig økologisk grunnkart er et slikt tiltak som regjeringen har foreslått å kutte i forslaget til statsbudsjett for 2018. Ved å fragmentere ansvaret for naturfaglige vurderinger i konsesjonsbehandlinger, og samtidig kutte i midler til kunnskap om og kartlegging av natur, sender regjeringen et signal om at ivaretagelsen av viktige naturverdier ikke er et prioritert område.

2. Kunnskapsbehov

Plan- og bygningsloven og naturmangfoldloven krever at forvaltningen av arealer skal bygge på et godt kunnskapsgrunnlag. Det stilles krav om at de som jobber med arealforvaltning skal kjenne til hvor det er registrert viktige naturverdier og ta hensyn til disse. NVE har denne kompetansen og kunnskapen som skal til for å behandle vannkraftsaker av alle ulike størrelser. Likevel har det vist seg at det er tydelige utfordringer knyttet til behandlingen av mindre vannkraftsøknader også hos NVE.

I en rapport utgitt av NVE (Etterundersøkelser av flora og fauna og naturtyper i elver med planlagt småkraftutbygging (Rapport nr. 102-20151) heter det blant annet i rapportens referat:

«Det ble påvist til dels store avvik i resultater. Antall rødlistede lav og moser var 12,8 ganger så høyt i etterundersøkelsen. Det ble funnet nesten dobbelt så mange naturtyper, deriblant 14 med verdi svært viktig, mot bare 1 i småkraftprosjektene, mens småkraftutredningene hadde dobbelt så høyt areal. Generelt ble verdiene vurdert å være vesentlig høyere, omfanget mer negativt og konsekvensene mer negative i etterundersøkelsen. Forskjell i verdier, omfang og konsekvenser varierte samtidig betydelig mellom prosjektene.»

Vi vet at det særlig er store utfordringer med kvaliteten på kunnskapsgrunnlaget for mindre vannkraftsaker, hvor det stilles begrensede krav til undersøkelser. Når NVE, med sitt substansielle fagmiljø, konkluderer at de ikke klarer å kvalitetssikre konsesjonssøknadene godt nok, mener organisasjonene at det er sannsynlig at enkeltkommuner ikke vil være bedre rustet til å identifisere gap og mangler i miljøvurderingene i de enkelte søknadene. Det er derfor helt avgjørende at departementet har fokus på, og setter i verk tiltak for, å sikre at kommunene er rustet til å identifisere gap og mangler i miljøvurderingene i de enkelte søknadene når de tillegges myndigheten til å håndtere slike saker.

3. Miljøkompetanse i kommunene

Organisasjonene vil trekke frem at uttalelsene fra kommunene til konsesjonssøknadene er av ujevn kvalitet og dels preget av mangel på naturfaglig kompetanse. Det er også er ujevn kvalitet på miljørapportene som følger konsesjonssøknadene i dag. NVE viser til at «*kommunenes kompetanse om vassdragstiltak og virkninger av slike er variabel, og i stor grad avhengig av enkeltpersoners kunnskap.*» Organisasjonene mener at den miljøfaglige kompetansen i kommunene må styrkes og bygges ut. Uten tilstrekkelig kapasitet og kompetanse i kommunene til å sikre en økosystembasert forvaltning i forbindelse med konsesjonssaker, bør heller ikke økt ansvar i disse sakene tildeles.

4. Sumvirkninger

Det er i dag manglende metodikk, forståelse og veiledning for vurdering av sumvirkninger etter §10 i naturmangfoldloven. Det er helt avgjørende at myndighetene igangsetter strakstiltak for å utbedre denne mangelen, slik at kommunene vil være i stand til å vurdere hvorvidt § 2 bokstav g, der prosjektet bør vurderes sammen med andre prosjekter av hensyn til sumvirkninger, gjør seg gjeldende.

De undertegnede organisasjonene mener den foreslåtte forskriftsendringen må stilles i bero inntil disse fire konkrete manglene er utbedret og komplementerende tiltak er satt i verk.

Med vennlig hilsen

Siri Parmann
Norges Jeger- og Fiskerforbund

Christian Steel
Sabima

Arnodd Håpnes
Norges Naturvernforbund

Oddvin Lund
Den Norske Turistforening

Hans Erik Lerkelund
Norsk Friluftsliv

Ingrid Lomelde
WWF Verdens Naturfond